

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 14

Pirkanmaan hyvinvointialueen vastaanottopalveluiden sekä työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkkoselvitys

18950/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Arto Ranta, STRATEGIAJOHTAJA, arto.ranta@pirha.fi

Eeva Torppa-Saarinen, AVOPALVELUJEN PALVELULINJAJOHT, eeva.torppa-saarinen@pirha.fi

Liitteet

- 1 Palveluiden verkosto, vastaanottopalvelut ja työikäisten sosiaalipalveluiden suunnitelma
- 2 Laaja materiaali, Palveluiden verkoston suunnitelma
- 3 Kuulemisen ja osallistamisen suunnitelma kysymykset toimielimille
- 4 Tekniset korjaukset - Palveluiden verkosto, vastaanottopalvelut ja työikäisten sosiaalipalvelut
- 5 Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunnan lausunto vastaanottopalveluiden ja työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkkoselvityksestä

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut” alatavoitteen ”eheä ja monikanavainen palveluiden verkosto” alla on toteutettu hyvinvointialueen vastaanottopalveluiden ja työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkkoa koskeva selvitys kevään 2023 aikana.

Selvityksen tavoitteet ja toteuttamistapa

Vastaanottopalveluiden ja työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkkoselvityksen tavoitteena on vastata monikanavaisella palveluverkolla palvelutarpeeseen ja sen kasvuun, turvata yhdenvertaisten palveluiden saatavuus sekä varmistaa henkilöstön riittävyys. Lisäksi tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua sekä luoda näkemys tarvittavista tiloista ja investoinneista.

Samanaikaisesti keväällä 2023 valmisteltiin palveluverkon kehittämisen yleisiä sekä palvelukohtaisia periaatteita, jotka hyväksyttiin aluevaltuustossa 14.8.2023. Sekä yleiset että avopalveluiden palvelukohtaiset periaatteet ovat olleet pohjana vastaanottopalveluiden ja työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkon valmistelussa. Valtuuston hyväksymät periaatteet ja kyseisten palveluiden esitettävät muutokset ovat linjassa keskenään.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Vastaanottopalveluja toimii tällä hetkellä 40 toimipisteessä, jotka eroavat asukas pohjaltaan, käyntimääriltään sekä henkilöstömääriltään huomattavasti toisistaan. Palveluiden saatavuudessa sekä toimintamalleissa ja digitaalisten palvelujen käyttöasteissa on suuria eroja. Liikkuvia palveluja ei juurikaan kokonaisuudessa ole. Lääkäreitä ja hoitajia toimipisteissä on noin 820. Toimipisteissä toimivan henkilöstön määrä on kuitenkin huomattavasti suurempi, kun otetaan huomioon kaikki palvelut ja henkilöstö, joita toimipisteissä on.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Työikäisten sosiaalipalveluissa henkilöstöä on kaikkiaan noin 200 ja toimipisteitä on 27. Suuri osa toimipisteistä on henkilöstöltään hyvin pieniä. Sosiaalipalveluissa liikkuvia palveluja käytetään jo nykyisin, digipalveluita ei juurikaan ole käytössä. Palvelutarve vaihtelee eri alueilla esim. alueen asukkaiden sosioekonomisten taustojen mukaan.

Pirkanmaan väestön määrän kasvun myötä vastaanottopalveluiden palvelutarpeen ennustetaan kasvavan, erityisesti väestön ikääntyminen lisää palvelutarvetta. Valmistelussa tehtyjen ennusteiden mukaan käyntimäärät vastaanottopalveluissa kasvavat noin 6 % vuoteen 2035 mennessä. Työikäisten määrä Pirkanmaan väestösuunnitteen mukaan kasvaa maltillisesti, joten sillä ei ole merkittävää vaikutusta työikäisten sosiaalipalveluiden palvelutarpeeseen, yhteiskunnalliset suhdanteet voivat kuitenkin kysyntään vaikuttaa. Sosiaalipalveluiden palvelutarpeeseen vaikuttavat mm. asukkaiden sosioekonomiset tilanteet sekä yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset. Molempien palveluiden haasteena on työvoiman saatavuus ja riittävyys tulevaisuudessa.

Palveluiden verkoston tavoitetila ja johtopäätökset

Pirkanmaalla palveluja tulee monimuotoistaa ja yhteensovittaa. Lähtökohtana valmistelussa on monikanavainen palveluverkko, jossa palvelut jakautuvat ns. kivijalkapalveluihin (fyysiset toimipisteet), liikkuviin palveluihin sekä digipalveluihin. Tavoitteena on muuttaa painopistettä digipalveluiden käyttöön, jos se on asiakkaan kannalta mahdollista. Vaiheittain toteutuvat muutokset edellyttävät joistakin vanhoista toimintatavoista luopumista.

Sosiaali- ja terveystalouden kiinteämpi yhteistyö on keskeinen tulevaisuuden tavoite. Tätä tukee se, että vastaanottopalvelut ja sosiaalipalvelut jatkossa sijoittuvat pääosin samoihin tiloihin, jolloin asiakkaan palvelutarpeisiin voidaan vastata joustavasti, moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen.

Valmistelu lähti kolmesta skenaariosta: ei muutoksia, maltilliset muutokset ja laajemmat muutokset. Näistä työryhmät pitivät tulevaisuuden palveluverkon kehittämisessä parhaana vaihtoehtona laajempien muutoksien skenaariota, jossa palveluita keskitetään vahvoihin osaamiskeskittymiin ja samalla lisätään merkittävästi liikkuvia palveluja sekä digitaalisia palveluita. Samalla palveluverkkoa tiivistetään, jotta voidaan turvata toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelujen kokonaisuus maakuntatasoisena.. Liikkuvilla palveluilla tuodaan palveluita lähelle asukkaita varsinkin haja-asutusalueilla. Digitaalisten palveluiden käyttö laajenee.

Laajempien muutosten skenaariossa digitaalisten palveluiden osalta vuodelle 2035 tavoitteeksi asetettiin vastaanottopalveluissa, että jopa noin 60 % käynneistä hoituu digitaalisesti ja työikäisten sosiaalipalveluissa noin 40 %. Vastaanottopalveluiden osalta saadaan digipalvelujen käytöstä kokemuksia vuonna 2024 käynnistyvän Digiklinikan myötä. tavoitteita voidaan tarvittaessa myöhemmin tarkistaa.

Vastaanottopalveluiden sekä työikäisten sosiaalipalveluiden tulevaisuuden palveluverkon osalta esitetään, että vastaanottopalveluissa on käytössä 21 toimipistettä ja työikäisten sosiaalipalveluissa 13 toimipistettä. Työikäisten sosiaalipalvelut sijoittuisivat samoihin toimipisteisiin vastaanottopalveluiden kanssa yhtä toimipistettä lukuun ottamatta. Täten turvataan moniammatillinen yhteistyö ja helpotetaan asiakkaan arjen sujuvuutta, kun palvelut saa samasta paikasta. Lisäksi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

---

näiden ns. sote-asemien aukioloaikoja laajennetaan, mikä osaltaan parantaa palveluun pääsyä.

Liikkuvilla palveluilla täydennetään palveluita erityisesti haja-asutusseudulla, jossa julkinen liikenne on heikkoa. Muutoksia esitetään toteutettavaksi pitkällä aikavälillä ja hallitusti ottaen huomioon toimitilojen lisärakentamis- ja perusparannustarpeet.

Skenaarioiden mukaisista muutoksista on tehty vaikutusten arviointi, jossa on nostettu esiin vaikutuksia mm. asiakkaisiin, asukkaisiin, henkilöstöön, sidosryhmiin, ympäristöön ja maaseutuun. Lisäksi on arvioitu vaikutuksia talouteen.

Palveluiden verkosto, vastaanottopalvelut ja työikäisten sosiaalipalveluiden suunnitelma, laaja materiaali, palveluiden verkoston suunnitelma sekä valiokuntien kommenttien valmistelun tueksi laaditut ohjaavat kysymykset ovat liitteenä.

Ehdotus

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta

- merkitsee vastaanottopalvelujen ja työikäisten sosiaalipalvelujen selvityksen tiedoksi
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsitely

Eeva Torppa-Saarinen esitteli vastaanottopalveluiden ja työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkoston selvitystä.

Valiokunnan keskustelussa nousi esiin henkilöstön turvallisuus ja turvallisuuden tunne, kotihoitoon ja liikkuviin palveluihin liittyvät kysymykset, rakennusten kuntoluokitukset sekä digiklinikan valmistelu tietoturvan näkökulmasta. Valiokunta kiinnitti keskustelussa huomiota myös viestintään, miten palveluverkon muutoksista viestitään niin henkilöstölle kuin asukkaille, etenkin lakkautuksia tehtävillä reuna-alueilla. Keskustelussa toivottiin valmistelulta toimivaa ja oikea-aikaista dialogia palveluverkon muutoksista kuntien kanssa.

Valiokunta päätti työstää lausunnon kirjausta §17 käsittelyn jälkeen. Valiokunta työsti lausuntoa kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta. Puheenjohtajisto jatkoi lausunnon työstämistä lopulliseen muotoonsa vielä kokousajan ulkopuolella.

Merkittiin, että puheenjohtaja Roope Lehto poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 17:30-17:40. Puheenjohtajana toimi 1. varapuheenjohtaja Jori-Pekka Träskbäck.

Päätös

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta

- merkitsi vastaanottopalvelujen ja työikäisten sosiaalipalvelujen selvityksen tiedoksi
- antaa liitteenä olevan lausunnon aluehallitukselle.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Nähtävillä Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 5.9.2023.

Otteen oikeaksi todistaa

Tampere
06.09.2023

Anna-Sofia Kujansuu
HALLINTOASSISTENTTI

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostitse 6.9.2023.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§14

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Laki hyvinvointialueesta 141 §).